

HET VERHAAL VAN POERIEM

Hoofdstuk 1

Er was eens een koning met een lange, moeilijke naam: Achasjverosj. Ongeveer 2500 jaar geleden was hij koning van Perzië. Dat was in die tijd een heel groot en machtig rijk. Het strekte zich uit van India tot aan Ethiopië toe, en was verdeeld in wel 127 provincies. Het paleis van koning Achasjverosj stond in de hoofdstad van Perzië, in Sjoesjan. Het zag er prachtig uit. De vloeren waren van marmer, met patronen van parelmoer en gekleurde edelstenen. Overal stonden gouden en zilveren banken, die bekleed waren met de kostbaarste stoffen.

Op een keer gaf koning Achasjverosj een groot feest, dat 180 dagen duurde. Alle belangrijke mensen in zijn rijk waren daarvoor uitgenodigd. En toen het feest na een half jaar eindelijk was afgelopen, gaf de koning meteen weer een nieuw feest.

Deze keer mochten alle inwoners van de stad Sjoesjan bij de koning op bezoek komen. De mensen keken hun ogen uit in het schitterende paleis. Lakeien liepen af en aan met gouden schotels, die gevuld waren met het lekkerste eten, de bijzonderste vruchten en het fijnste gebak. De wijn werd gedronken uit gouden bekertjes, die versierd waren met prachtige gekleurde stenen. Iedereen mocht eten en drinken zoveel als hij maar wilde. Het was een heel groot feest, en de mensen hadden veel plezier.

'U heeft werkelijk een prachtig paleis, sire' hoorde koning Achasjverosj steeds zeggen. 'O, maar ik heb iets dat nog veel mooier is' antwoordde de koning. 'Vergeleken bij de schoonheid van mijn vrouw is dit hele paleis maar een armzalig krot.

Ik zal haar laten roepen om een speciale dans voor ons te doen, zonder sluier natuurlijk, dan kunnen jullie zelf zien dat er van India tot aan Ethiopië geen mooiere vrouw is dan mijn Wasjtie'. En meteen gaf hij zeven lakeien de opdracht om koningin Wasjtie te gaan halen.

Koningin Wasjtie gaf op dat moment zelf ook een feest, voor de vrouwen van Sjoesjan. Toen ze de boodschap van koning Achasjverosj kreeg, werd ze erg boos. 'Wie denkt die man eigenlijk wel dat hij is?' zei ze tegen haar gezelschap. 'Hoe haalt hij het in zijn hoofd me te vragen om te komen dansen? Ja, voor al die dronkelappen zeker. En dan ook nog zonder sluier? Ik pieker er niet over!' 'Zeg maar tegen zijne majesteit dat ik het niet doe', zei koningin Wasjtie tegen de lakeien.

Zodra koning Achasjverosj hoorde dat Wasjtie weigerde te komen, werd hij heel erg boos. Hij riep meteen zijn zeven belangrijkste vorsten bij elkaar, om te overleggen wat hij het beste kon doen.

'Het is werkelijk ongehoord wat koningin Wasjtie gedaan heeft' zei Memoechan, de oudste en de deftigste van de vorsten. 'Echt heel erg. Ze is niet alleen ongehoorzaam geweest aan de koning, maar ze heeft daarmee ook een heel slecht voorbeeld gegeven aan de andere vrouwen. Die hebben natuurlijk allemaal meegeluisterd wat ze tegen de lakeien zei. Majesteit, als u dit accepteert, zullen alle vrouwen in Perzië hun man voortaan niet meer gehoorzamen. Ik weet al precies wat mijn vrouw zal zeggen: 'waarom zou ik doen wat je zegt? De koningin luistert toch ook niet naar haar man, waarom zou ik dan wèl naar jou luisteren?'

Om dat te voorkomen moet u een brief sturen aan alle provincies in uw rijk, waarin staat dat de mannen voortaan de baas zijn. Dat zal die vrouwen wel leren! En verder, sire, adviseren wij u dringend om koningin Wasjtie streng te straffen. Stuur haar weg uit het paleis, en zoek een andere koningin! Dan zullen de vrouwen het voortaan wel uit hun hoofd laten om hun mannen belachelijk te maken!'

En zo gebeurde het. Koningin Wasjtie werd weggestuurd uit het paleis, en mocht er nooit meer terugkomen.

Hoofdstuk 2

Maar al na een paar dagen begon koning Achasjverosj koningin Wasjtie te missen. Hij kreeg spijt van zijn besluit, maar zelfs hij kon haar niet meer terughalen. 'Er moet een nieuwe koningin komen, maar waar haal ik die zo gauw vandaan?' vroeg hij aan zijn adviseurs. 'Dat is toch heel eenvoudig, majesteit' antwoordden de adviseurs. U moet de vorsten vragen om u uit iedere provincie de mooiste meisjes te sturen.

Daarna houdt u gewoon een schoonheidswedstrijd. De winnares, de mooiste van het land, die wordt dan de nieuwe koningin!

Koning Achasjverosj vond dat een heel goed idee. Nog dezelfde dag stuurde hij boodschappers uit naar alle provincies van zijn rijk. Wel duizend meisjes uit alle delen van het land werden naar Sjoesjan gestuurd, de een nog mooier dan de ander. Het zou een moeilijke keuze worden!

In de stad Sjoesjan woonden ook joden. Een van hen heette Mordechai. Bij hem in huis woonde zijn nichtje, dat Hadassa heette. Haar Perzische naam was Esther. Mordechai had haar geadopteerd, omdat haar ouders kort na haar geboorte waren overleden. Esther was een heel mooi meisje, en het duurde dan ook niet lang of ze werd ontdekt door de dienaren van koning Achasjverosj, die haar meteen meenamen naar het paleis. 'Zeg maar tegen niemand dat je een joods meisje bent' kon Mordechai nog net in haar oor fluisteren...

In het paleis werd Esther toevertrouwd aan Hegai, een speciale bediende. Ze mocht niet meteen naar de koning toe, maar moest zich daar eerst een jaar op voorbereiden, net als de andere meisjes. Hegai vond Esther niet alleen heel mooi, maar ook erg aardig, en zorgde goed voor haar. En Mordechai kwam iedere dag langs om te vragen hoe het met haar ging.

Eén jaar later, in de maand Tewet, was Esther aan de beurt om voor koning Achasjverosj te verschijnen. Die was erg onder de indruk van haar. Dit is het allermooiste en het allerliefste meisje van heel het land! riep hij uit. Zij wordt de nieuwe koningin!

Hij zette Esther een gouden kroon op. Voortaan heet je koningin Esther, zei hij. Koning Achasjverosj gaf een groot feest, speciaal voor Esther. Nu wist iedereen dat zij de nieuwe koningin was. Esther luisterde goed naar Mordechai. Nog steeds had ze aan niemand verteld dat ze joods was, zelfs niet aan haar eigen man, koning Achasjverosj.

Op een keer was Mordechai op weg naar het paleis. In een donkere poort hoorde hij twee mannen fluisteren. Het waren Bigtan en Teresj. Ze dachten dat niemand hun taal kon verstaan, maar Mordechai begreep alles wat ze zeiden. En dat was niet zo best: Bigtan en Teresj waren zo kwaad op koning Achasjverosj dat ze een plan aan het maken waren om hem te vermoorden.

Mordechai zei het tegen Esther, die het weer aan de koning vertelde. De mannen werden gearresteerd. Toen bleek dat ze inderdaad van plan waren geweest om Achasjverosj te vermoorden, werden ze gedood. De koning liet alles in een speciaal boek opschrijven. Daarin stond alles wat er in het paleis en in Sjoesjan gebeurde.

Hoofdstuk 3

Een tijdje later was er weer iets bijzonders aan de hand in Sjoesjan. Koning Achasjverosj had een nieuwe minister benoemd. Hij had veel meer macht dan alle andere ministers, vorsten en lakeien bij elkaar. Die nieuwe minister heette Haman. Hij was een heel slecht mens, en was dan ook helemaal niet te vertrouwen. Maar omdat Haman zo verschrikkelijk goed kon slijmen en poeslief was tegen de koning, had Achasjverosj dat waarschijnlijk niet eens in de gaten.

Koning Achasjverosj vond Haman zo belangrijk, dat hij de opdracht gaf dat alle mensen moesten buigen en knielen wanneer de nieuwe minister voorbij kwam. En iedereen deed dat ook - behalve één man. Die man was Mordechai. En wanneer je hem vroeg waarom hij niet naar Haman luisterde, gaf hij als antwoord: omdat ik een jood ben. Joden knielen alleen maar voor God, niet voor mensen. En bovendien, waarom zou ik voor Haman knielen? Hij is een gewoon mens, net als wij, en bovendien een grote schurk!

Natuurlijk wist Haman al gauw dat er iemand was die niet voor hem wilde knielen en buigen. Zodra hij hoorde waarom Mordechai dat niet deed, werd hij woedend. En niet alleen op Mordechai, maar op alle joden.

Haman maakte meteen een plan: Mordechai moest dood, maar hij niet alleen. Ook alle andere joden in het rijk van koning Achasjverosj moesten gedood worden, want die hielden zich aan dezelfde wetten als Mordechai.

In de maand niesan stelde hij de datum vast waarop dat moest gebeuren met behulp van het lot, dat heet *poer* in het Perzisch. En het lot wees de maand Adar aan.

Nadat hij de datum had vastgesteld, ging Haman naar koning Achasjverosj toe.

'Majesteit, wat ik nu toch weer gehoord heb! Er woont in uw land een volk, dat heel anders is dan alle andere volkeren in uw rijk. Ze hebben hun eigen wetten. Dat is al heel erg, maar bovendien luisteren ze helemaal niet naar uw bevelen! Dat kunt u toch niet accepteren? Ik weet dat u het heel druk heeft, majesteit, dus ik heb inmiddels al iets bedacht. U kunt ze het beste allemaal laten vermoorden. Natuurlijk ben ik bereid u daarbij een handje te helpen, laat u het allemaal maar aan mij over'.

De koning deed zijn zegelring van zijn vinger en gaf hem aan Haman. 'Doe maar wat je wilt, Haman' zei de koning. 'Ik laat het helemaal aan jou over. Doe maar wat jij denkt dat het beste is!' Meteen liet Haman de koninklijke schrijvers komen. Naar alle provincies van het rijk, van werden brieven gestuurd dat alle joden op 13 Adar moesten worden gedood. Haman ondertekende de brieven met een afdruk van de zegelring van de koning. Daarna gingen speciale boodschappers op weg om de brieven rond te brengen. Zodra in Sjoesjan bekend werd wat Haman op 13 Adar van plan was, werd het erg onrustig in de stad. Maar Haman merkte daar niets van: die zat samen met koning Achasjverosj in het paleis wijn te drinken.

Hoofdstuk 4

Natuurlijk hoorde Mordechai al gauw wat Haman van plan was. Net als alle andere joden schrok hij heel erg. Hij scheurde zijn kleren, en liep huilend en jammerend door de stad, naar het paleis van de koning. Op het plein voor het paleis, bij de poort, bleef hij zitten. Zodra Esther hoorde dat Mordechai met gescheurde kleren bij de poort van het paleis gezien was, schrok ook zij heel erg. Ze stuurde meteen een van haar lakeien naar Mordechai, om te vragen wat er aan de hand was. Mordechai vertelde dat alle joden in het land op 13 Adar gedood zouden worden. 'Zeg tegen koningin Esther dat ze meteen naar koning Achasjverosj gaat. Ze moet hem vragen om het bevel meteen ongedaan te maken'.

Toen Esther van de lakei hoorde wat Mordechai gezegd had, was ze even stil. Daarna zei ze zachtjes: 'maar dat durf ik helemaal niet. Iedereen in Perzië weet dat je niet zomaar naar de koning kunt gaan, zonder dat hij je heeft laten roepen. Daar staat de doodstraf op, behalve wanneer de koning je zijn gouden scepter aanreikt. En dat geldt ook voor mij, ook al ben ik zijn vrouw'.

De lakei vertelde aan Mordechai wat Esther gezegd had. Hij antwoordde: 'Denk maar niet dat jij als enige van alle joden in het land aan het bevel van Haman kunt ontkomen, ook al woon je in het paleis. Het is je plicht om voor je volk op te komen, Esther. Misschien is dat wel de reden geweest dat juist jij, van alle meisjes in Perzië, bent uitgekozen om koningin te worden'.

Esther droogde haar tranen, en stuurde de lakei weer terug naar Mordechai. 'Zeg tegen hem dat alle joden in Sjoesjan drie dagen moeten vasten. Ik zal dat zelf ook doen, en daarna zal ik naar de koning gaan om voor het joodse volk te pleiten. En als ik dat met mijn leven moet betalen, dan moet dat maar'.

Hoofdstuk 5

Drie dagen later deed Esther haar mooiste jurk aan en haar kostbaarste sieraden om. Zo ging ze naar de koning. Die was heel blij dat hij haar zag. Hij reikte haar meteen de gouden scepter toe en zei: 'Wat kan ik voor je doen, koningin Esther? Vraag me maar wat je wilt. Al is het mijn halve koninkrijk, ik zal het je geven'. 'Ik heb maar één bescheiden wens, majesteit' zei Esther. Ik zou graag willen dat u vanavond bij mij kwam eten, samen met Haman, u weet wel, de nieuwe minister. 'Haal Haman' zei de koning tegen een lakei. 'Zeg hem dat ik en hij vanavond bij de koningin de maaltijd gebruiken' Die avond kwamen de koning en Haman bij Esther eten. Tijdens de maaltijd vroeg de koning: 'Koningin Esther, heb je misschien nog een speciale wens? Het zou mij een groot plezier doen om die te vervullen. Al vraag je mijn halve koninkrijk - ik zal het je geven'. 'Ik heb maar één kleine, bescheiden wens', zei Esther. En dat is dat u morgenavond weer bij mij komt eten, samen met Haman'.

Toen Haman die avond naar huis ging, was hij verschrikkelijk trots. Hij had bij de koningin gegeten, en die had hem kennelijk zo belangrijk en zo aardig gevonden dat ze hem nog een keer had uitgenodigd. Maar in de poort van het paleis kwam hij Mordechai tegen, die niet voor hem opstond en ook niet voor hem knielde. Meteen sloeg Hamans goede humeur om, en woedend kwam hij thuis.

Aan zijn vrouw Zeresj, zijn kinderen en zijn vrienden vertelde hij: jullie weten allemaal dat ik een heel belangrijk man ben. Niemand in het Perzische Rijk, van India tot aan Ethiopië toe, is zo voornaam, zo intelligent en zo populair als ik. Nou ja, behalve de koning dan natuurlijk.

Zo kom ik bijvoorbeeld net uit het paleis, van een privé-diner bij de koning en de koningin. En koningin Esther vindt mij zo'n aardige man, zo'n bijzonder iemand, dat ze me voor morgenavond weer heeft uitgenodigd. Maar wat gebeurt er? In de poort van het paleis zie ik die afschuwelijke Mordechai, jullie weten wel, die onbeschofte vent. Hij knielde niet eens voor me, die stomme hufter, die ellendeling, die...

Sttt, stil maar Haman, zei Zeresj. Ik heb een goed plan. Vraag aan de koning of je die Mordechai mag laten ophangen. Waarom zou je wachten tot 13 Adar? Dan ben je alvast van hem af! Haman vond dat een uitstekend idee. Hij liet meteen een galg maken, en nam zich voor het de volgende ochtend vroeg al aan de koning te gaan vragen.

Hoofdstuk 6

Die nacht kon de koning niet slapen. Hij draaide zich om en om in zijn bed, maar bleef klaarwakker. Tenslotte liet hij een lakei roepen om hem voor te lezen. 'Welk boek had u in gedachten, sire?' vroeg de lakei. 'Lees maar voor uit het boek waarin alles staat opgeschreven wat er in het paleis gebeurt' zei de koning. Dat is zo saai, daar val ik vast meteen van in slaap. De lakei las het gedeelte voor waarin stond dat Mordechai het leven van de koning had gered, toen Bigtan en Teresj hem wilden vermoorden.

Dat is waar ook! riep de koning. Heb ik die Mordechai daar eigenlijk wel een beloning voor gegeven? 'Nee, sire', antwoordde de lakei. Daarover staat niets in het boek.

Laat ik dat dan meteen maar goedmaken! riep de koning. Waar zou ik zo'n man als Mordechai een plezier mee kunnen doen? Hee, het lijkt wel alsof ik buiten iemand hoor. Ga meteen kijken wat er aan de hand is!

De bedienden kwamen terug met Haman, die al heel vroeg in de ochtend naar het paleis gekomen was om te vragen of hij Mordechai alvast mocht aan de galg mocht hangen.

'Haman!' riep de koning blij. Beste man, jou moet ik net hebben. Luister eens, ik wil een belangrijk man een groot plezier doen. Hij heeft iets heel goeds voor me gedaan, dus het moet echt iets bijzonders zijn, waarmee ik hem kan eren. Heb jij misschien een idee?

Ha, dacht Haman, een belangrijk man, wie kan dat anders zijn dan ikzelf? En meteen zei hij tegen de koning wat hij zelf het liefste zou willen.

Zo'n belangrijke man voelt zich heel vereerd wanneer hij de koninklijke mantel zou mogen dragen, antwoordde Haman. En zo kunt u hem door de stad laten rijden, bijvoorbeeld op uw eigen paard. En als u er echt iets bijzonders van wilt maken, dan moet u een belangrijke man voor mij, eh ik bedoel voor hem, uit laten lopen. Die moet dan roepen: dit gebeurt er met de man die de koning wil eren! Dan weten alle mensen in de stad meteen hoe belangrijk die man wel is! Dat vind ik een geweldig idee, zei koning Achasjverosj. Haman, haal vlug mijn koninklijke mantel en mijn lievelingspaard, en laat Mordechai erop rijden. Denk erom dat je het precies zo doet als je me net gezegd hebt!

En zo kwam het dat de inwoners van Sjoesjan die ochtend een bijzondere optocht zagen. Mordechai zat op het lievelingspaard van de koning. Hij was gekleed in de koningsmantel, die anders alleen door Achasjverosj gedragen werd.

Haman liep met een verdrietig gezicht voorop, en riep: 'dit gebeurt er met de man die de koning wil eren!'

Na afloop kwam Haman huilend van vernedering thuis. Zijn vrouw Zeresj, die wist wat er gebeurd was, had allerlei wijze mannen uitgenodigd om Haman te adviseren. 'Als die Mordechai joods is, kun je niets tegen hem beginnen', zeiden ze. Laat hem met rust, anders zullen er nog veel ergere dingen met je gebeuren! Terwijl ze nog met hem spraken, kwamen de dienaren van de koning om Haman mee te nemen naar het paleis. Daar wachtte koningin Esther met een speciaal diner...

Hoofdstuk 7

Net als de vorige avond gebruikten koning Achasjverosj en Haman de maaltijd bij koningin Esther. En weer vroeg de koning aan Esther wat ze nu eigenlijk wilde. 'U weet het, liefste koningin. Al vraagt u mijn halve koninkrijk, ik zal het met plezier aan u geven'. Esther slikte even. Toen zei ze heel dapper tegen de koning: Iemand heeft het bevel gegeven dat een van de volken uit uw land, het joodse volk, op 13 Adar gedood moet worden. Majesteit, ik ben zelf joods. Ach, zelfs als er besloten zou zijn ons als slaven en slavinnen te verkopen, zelfs dan zou ik u er nog niet mee lastiggevallen hebben. Maar nu smeed ik u: red mij en mijn volk!

Koning Achasjverosj werd heel boos toen hij dat hoorde. 'Wie heeft dat bevel gegeven?' vroeg hij. 'Wie is zo'n slecht mens dat hij zo iets heeft durven doen?' 'Dat is hem!' riep Esther, en ze wees op Haman. 'Dat is onze vijand, dat is degene die het joodse volk wil vermoorden!' De koning liep daarop woedend de tuin in. Haman smeekte Esther om zijn leven te redden. Op dat moment kwam de koning terug. 'Hoe durf je de koningin lastig te vallen! En dat nog wel in mijn eigen paleis!' riep hij. 'Meteen gaf de koning het bevel om Haman te arresteren.'

Charbona, een van de adviseurs van de koning, zei toen: 'Ik heb net gehoord dat Haman vannacht een galg in de tuin heeft laten bouwen. En weet u wie hij daaraan op wilde laten hangen? Mordechai! Ja, koninklijke hoogheid, dat is inderdaad diezelfde Mordechai die het leven van zijne majesteit heeft gered!

Koning Achasjverosj ontplofte bijna van woede. 'Die galg zullen we dan meteen maar voor Haman zelf gebruiken' riep hij. En pas toen dat gebeurd was, kwam de koning weer tot bedaren.

Hoofdstuk 8

Nog diezelfde dag liet koning Ahasjverosj Mordechai roepen. Esther had hem natuurlijk al verteld dat hij familie van haar was. Koning Ahasjverosj gaf hem meteen zijn zegelring. En zo werd Mordechai in plaats van Haman de man die op de koning na de allerbelangrijkste was in het grote Perzische rijk. Van India tot aan Ethiopië toe was er niemand die zo'n hoge positie had als Mordechai. Koning Ahasjverosj gaf hem kostbare kleding, zodat iedereen meteen kon zien hoe belangrijk hij geworden was.

De joden van Sjoesjan waren heel blij en verrast toen ze Mordechai in koninklijke kleding door de stad zagen lopen. En natuurlijk verspreidde het goede nieuws over Haman zich heel snel. Overal in de stad Sjoesjan feest gevierd.

Esther vertelde de koning dat ze heel blij was met de goede afloop, maar dat ze nog een wens had. 'Het bevel van Haman om alle joden op 13 Adar te vermoorden is nog niet ingetrokken' zei ze. Ik smeed u, o koning, om het bevel ongeldig te verklaren.

'Dat kan helaas niet, lieve Esther, antwoordde de koning. Een bevel dat ondertekend is met het zegel van de koning moet worden altijd worden uitgevoerd. Maar de zegelring is nu van Mordechai. Jullie kunnen nu zelf aan de vorsten van de provincies schrijven. Ik weet zeker dat er een goede oplossing gevonden wordt!

Meteen, in de maand Siewan, liet Mordechai de koninklijke schrijvers komen. Aan alle vorsten in de 127 provincies van het land, van India tot aan Ethiopië, werd bericht gezonden dat het bevel van 13 Adar helaas niet meer kon worden ingetrokken, maar dat de joden in alle steden en dorpen het recht kregen om zich te verdedigen tegen hun vijanden.

Hoofdstuk 9 en 10

Een paar maanden later was het 13 Adar. Van het plan van Haman kwam gelukkig niets terecht: alle joden in het rijk van koning Ahasjverosj hadden zich voorbereid en wie hen toch aanviel werd zelf gedood. Toen het gevaar voorbij was, op 14 Adar, werd er een heel groot feest gevierd. Er waren feestelijke maaltijden, met veel eten en drinken.

Vrienden stuurden allerlei lekkere hapjes aan elkaar, dat heet **מִשְׁלַח מַנּוֹת** (*misjlach manot* - in Nederland zeggen we meestal 'sjlachmōnes'). En natuurlijk werden de arme mensen, de niet vergeten: die kregen van iedereen geld, zodat ze ook feest konden vieren. Alleen in de stad Sjoesjan werd op 14 Adar nog geen feest gevierd. Daar gingen de gevechten nog een dag langer door. Maar op 15 Adar was het daar ook heel groot feest.

Na afloop van de feesten stuurden koningin Esther en Mordechai een speciale brief naar alle joden in het rijk van koning Achasjverosj. Hierin vertelden ze wat er allemaal gebeurd was. Om het nooit te vergeten, moesten alle joden ieder jaar het verhaal van Esther lezen en feest vieren op 14 Adar.

Dat feest moest Poeriem heten, omdat het lot (dat is in het Perzisch *poer*) had vastgesteld dat dit de datum zou zijn voor Hamans boze plannen. En zo vieren we bijna 2500 jaar later nog steeds ieder jaar Poeriem!